

**КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО,
КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧЕ ПРАВО,
КРИМІНОЛОГІЯ**

Клюєва О.С.

курсант,

*Інститут підготовки юридичних кадрів
для Служби безпеки України
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого*

**ПРОБЛЕМИ ДОБРОВІЛЬНОЇ ВІДМОВИ ВІД ДОВЕДЕННЯ
КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ ДО КІНЦЯ
В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ**

Одним із завдань кримінального права є попередження кримінальних правопорушень. Це питання вирішується за допомогою різних кримінально-правових засобів і механізмів, одним з яких є інститут добровільної відмови від доведення кримінального правопорушення до кінця.

Людина, що потрапила в сферу дії кримінального закону і вступила з ним у конфлікт повинна мати можливість виправити положення вже після вчинення кримінального правопорушення, згладжуючи наслідки вже вчиненого діяння.

Існування в законодавстві інституту добровільної відмови від кримінального правопорушення покликане стимулювати суспільно-корисну поведінку осіб, що вступили в кримінально-правовий конфлікт з державою, за допомогою встановлення для них правової можливості відмовитися від доведення кримінального правопорушення до кінця і не бути притягнутим до кримінальної відповідальності.

Отже, згідно з ч. 1 ст. 17, «добровільною відмовою є остаточне припинення особою за своєю волею готування до кримінального

правопорушення або замаху на кримінальне правопорушення, якщо при цьому вона усвідомлювала можливість доведення кримінального правопорушення до кінця» [1, с. 122].

Реальна можливість доведення кримінального правопорушення до кінця зазвичай пов'язана з відсутністю непереборних обставин, що перешкоджають продовженню кримінального правопорушення. Ця ознака відрізняє добровільну відмову від доведення кримінального правопорушення до кінця від незакінченого кримінального правопорушення, коли його незавершеність обумовлюється об'єктивними обставинами.

Встановлення реальної можливості доведення кримінального правопорушення до кінця дозволяє відповісти на питання про те, чи було прийняте особою рішення не продовжувати виконувати об'єктивну сторону кримінального правопорушення добровільним або вимушеним. Цей елемент добровільної відмови іноді викликає проблеми у практичній діяльності.

Наприклад, в одній із судових справ Л. проник в квартиру з метою скоєння крадіжки, але помітив, що квартира підключена до системи сигналізації охоронного підрозділу. Л. нічого не став брати і вийшов із квартири, але був затриманий недалеко від будинку представниками правоохоронних органів. Районний суд, який розглядав справу вважав, що Л. добровільно відмовився від доведення кримінального правопорушення до кінця. Однак апеляційний суд обґрунтовано скасував винесене судове рішення, зазначивши, що Л. припинив кримінальне правопорушення, побоюючись, що буде затриманий, оскільки спрацювала система сигналізації, і не визнав наявності добровільності [2, с. 138–139].

Важливо також звернути увагу на те, що в диспозиції ч. 1 ст. 17 КК вказано на припинення готування до кримінального правопорушення або припинення протиправних дій, що утворюють замах на кримінальне правопорушення, а нічого не говориться про завершеність умислу або недосягнення злочинної мети винним.

Так, вища судова інстанція країни скасувала вирoki нижчих судів і не визнала добровільним відмову С. і К. від розбою, оскільки їх дії

по нападу на потерпілого і застосування вогнепальної зброї самі по собі утворювали об'єктивну сторону закінченого кримінального правопорушення [3, с. 65].

Таким чином, важливо, щоб при встановленні добровільності відмови від вчинення кримінального правопорушення були досліджені всі обставини вчиненого діяння, встановлено чи відповідає зазначене діяння закінченому кримінальному правопорушенню чи особа припинила свої дії на стадії готування чи замаху на кримінальне правопорушення. Лише ретельний аналіз всієї сукупності обставин кримінального правопорушення дозволяє правозастосувачу прийняти рішення про застосування заходів, що передбачають звільнення від кримінальної відповідальності на підставі добровільної відмови від доведення кримінального правопорушення до кінця.

Список використаних джерел:

1. Кримінальне право України: Загальна частина: підручник / Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, В.І. Тютюгін та ін.; за ред. В.В. Сташиса, В.Я. Тація. – 4-те вид., переробл. і допов. – Харків: Право, 2010. – С. 200.
2. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / Відп. ред. С.С. Яценко. – Київ: А.С.К., 2011.
3. Обґрунтування звільнення від кримінальної відповідальності при добровільній відмові // Актуальні проблеми формування правової держави в Україні (До 50-ї річниці Конвенції про захист прав людини та основних свобод): Тези доп. та наук. повідомлень Всеукр. наук.-практ. конф. молодих учених / За ред. проф. М.І. Панова. – Харків: Нац. юрид. акад. України, 2000. – С. 135–138.